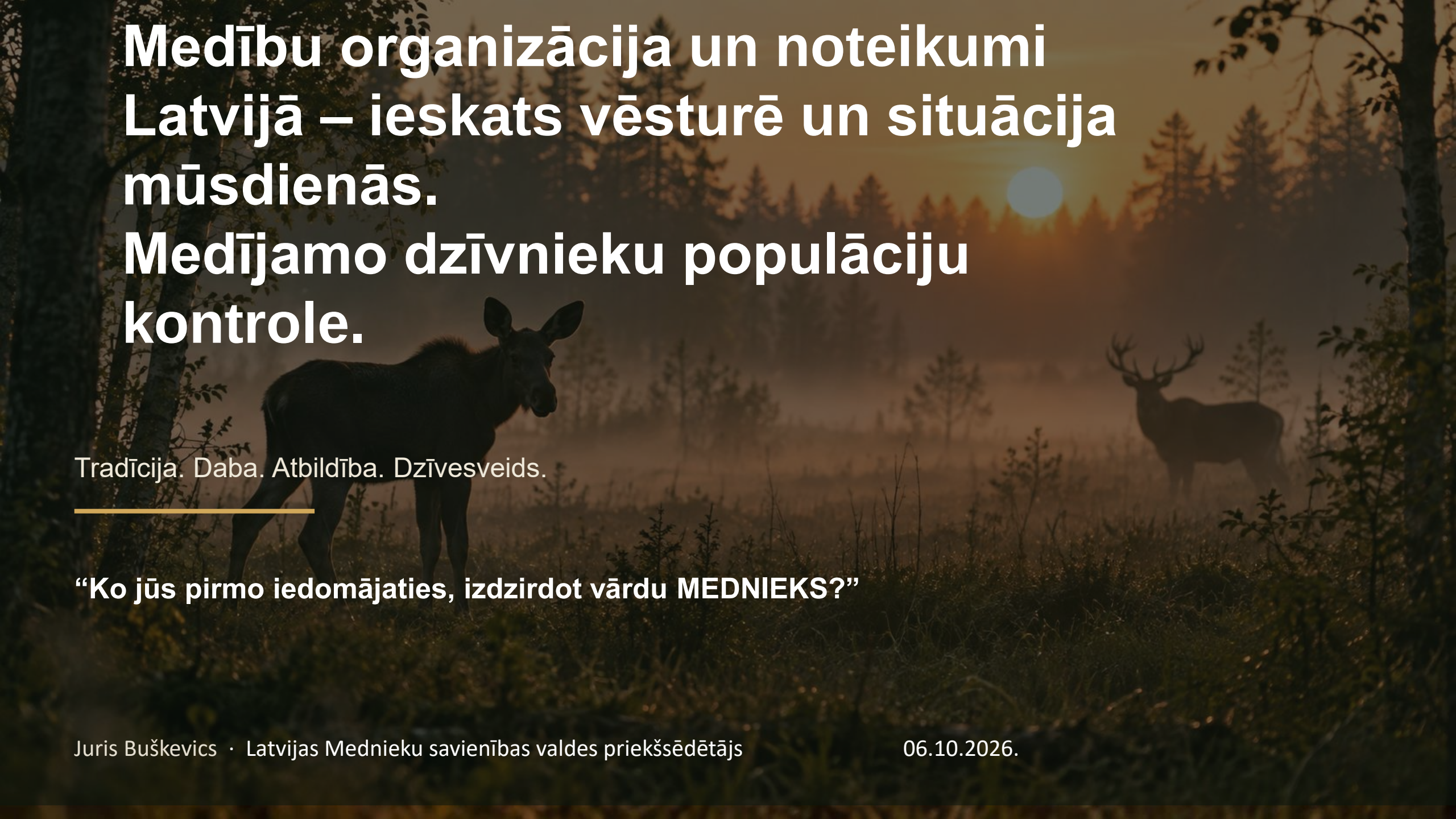

Medību organizācija un noteikumi Latvijā – ieskats vēsturē un situācija mūsdienās. Medījamo dzīvnieku populāciju kontrole.

Tradīcija. Daba. Atbildība. Dzīvesveids.

“Ko jūs pirmo iedomājaties, izdzirdot vārdu MEDNIEKS?”

Juris Buškevics · Latvijas Mednieku savienības valdes priekšsēdētājs

06.10.2026.

Kāpēc cilvēki vispār sāka medīt?

Pirms hobija, tradīcijas un noteikumiem — bija izdzīvošana.

Medības ir vecākas par lauksaimniecību, pilsētām un mūsdienu valstīm.

Latvijas teritorijas senākie zināmie iedzīvotāji bija ziemeļbriežu mednieki; vēlāk nozīmīgs medījums kļuva alnis un mežacūka.

Medniecība Latvijas vēsturē

~10 500 g. p.m.ē. Pirmie iedzīvotāji — mednieki un zvejnieki

Muižu laikmets Medību tiesības cieši saistītas ar zemes īpašumu un eliti

1923 Latvijas Republikā pieņem likumu par medību tiesībām un uzraudzību

Padomju periods Centralizēta sistēma, valsts plāni un mednieku kolektīvi

Pēc 1991 Atjaunojas privātīpašums, veidojas mūsdienu medību tiesību sistēma

Šodien Digitāla uzskaite, VMD pārraudzība, “Mednis”, populāciju dati

Avoti: Nacionālā enciklopēdija; Madonas novadpētniecības un mākslas muzejs (par 1923. gada medību regulējumu); VMD.

Kas ir mednieks 21. gadsimtā?

Stereotips: “cilvēks, kurš iet mežā šaut” ? Realitāte ir plašāka

- **Dzīvnieku sugas un uzvedība**
- **Mežs, ainava un gadalaiki**
- **Populāciju stāvoklis un dati**
- **Likumi un medību organizēšana**
- **Slimības un pārtikas higiēna**
- **Ētika un personiskā atbildība**

MEDNIEKS — ŠĀVĒJS VAI DABAS APSAIMNIEKOTĀJS?

Atbildi atstājam diskusijai.

Latvijas medību daba skaitļos

Daži aktuāli VMD dati, lai saprastu mērogu.

18 800

sezonas kartes

2025/2026

~17 000

aļņu

VMD vērtējums 2026

~61 000

staltbriežu

VMD vērtējums 2026

~202 000

stirnu

VMD vērtējums 2025/26

30 384

staltbrieži nomedīti

2025/2026

24 502

mežacūkas nomedītas

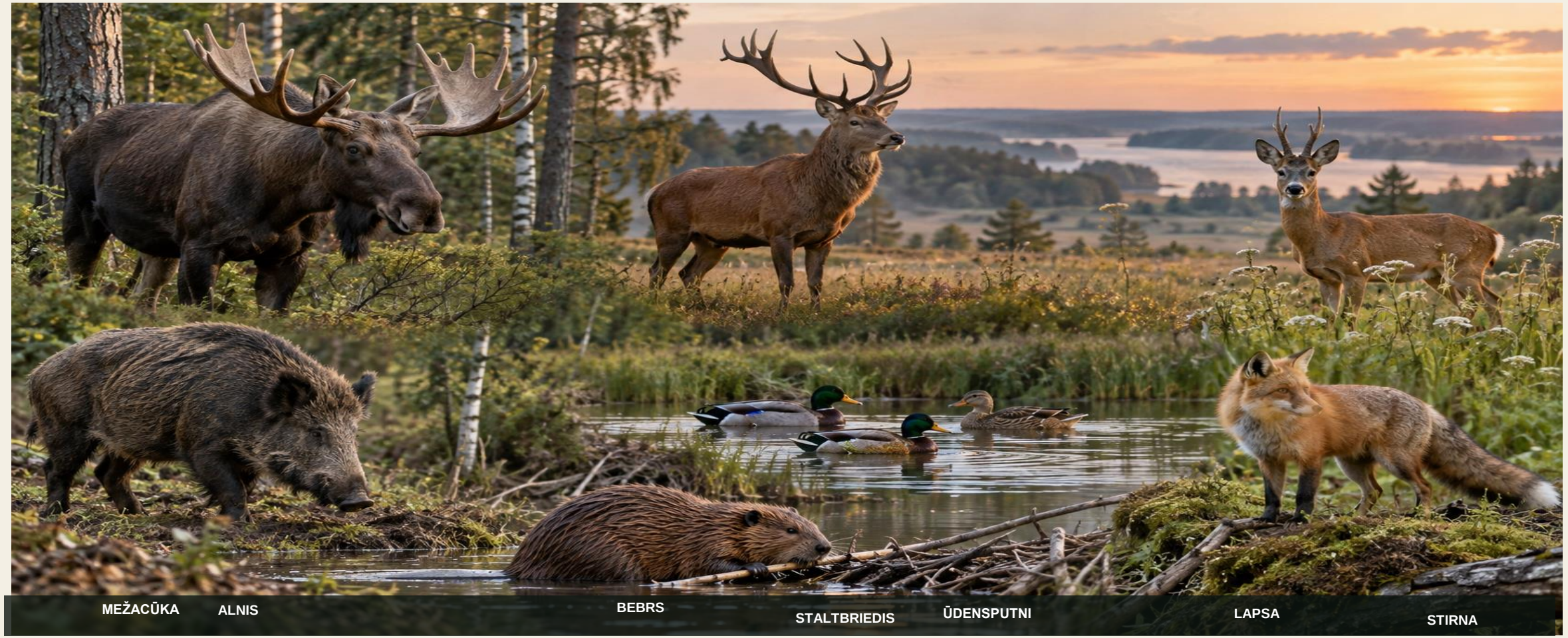
2025/2026

Skaitļi nav “patiesība uz mūžu” —
populāciju vērtējumi un nomedījums mainās katru sezonu.

Avoti: Valsts meža dienests, 01.04.2026; 07.07.2026; 01.09.2026; 05.12.2025.

Ko Latvijā medī?

Nevis garš katalogs — septiņi raksturīgi piemēri.

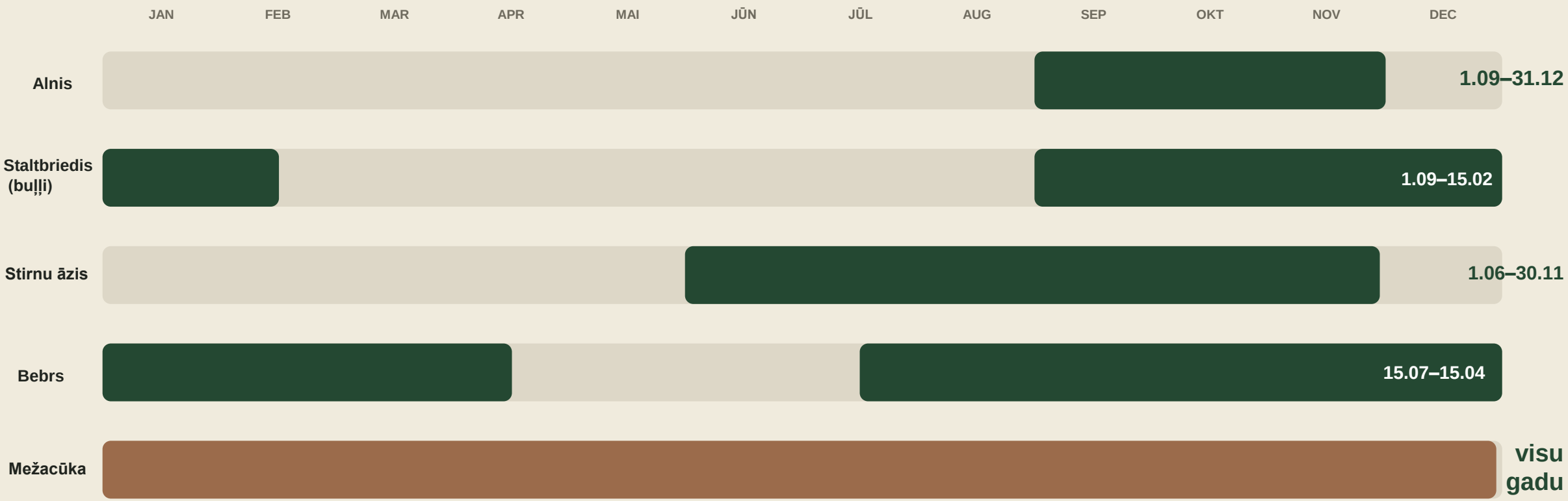

Viena suga ≠ viens stāsts.
Katras sugas bioloģija, termiņi un apsaimniekošanas mērķi atšķiras.

Medījamo sugu un termiņu pamats: MK noteikumi Nr. 421 "Medību noteikumi" (spēkā esošā redakcija).

Kad drīkst medīt?

Medību sezona nav nejaušs kalendārs — tā mēģina salāgot bioloģiju, apsaimniekošanu un kontroli.

Svarīgi: VMD noteiktos apstākļos var mainīt zīdītāju medību termiņus vai noteikt papildu ierobežojumus/atvieglojumus.

Avots: MK noteikumi Nr. 421 "Medību noteikumi", spēkā esošā redakcija; VMD 2026. gada lēmumi par atsevišķām teritorijām.

Kā kļūt par mednieku Latvijā?

Ceļš sākas ar zināšanām, nevis ar ieroci.

1 INTERESE

saprast, ko medniecība nozīmē

2 APMĀCĪBA

vismaz 40 stundas

3 ZINĀŠANAS

bioloģija · likumi · drošība · higiēna

4 EKSĀMENS

VMD teorija + praktisko iemaņu pārbaude

5 APLIECĪBA

VMD izsniedz mednieka apliecību

6 SEZONAS KARTE

tiesības medīt konkrētajā sezonā

Ko māca?

Dzīvnieku bioloģija, populāciju apsaimniekošana, normatīvie akti, medību organizēšana, drošība, slimības, medījuma apstrāde un higiēna.

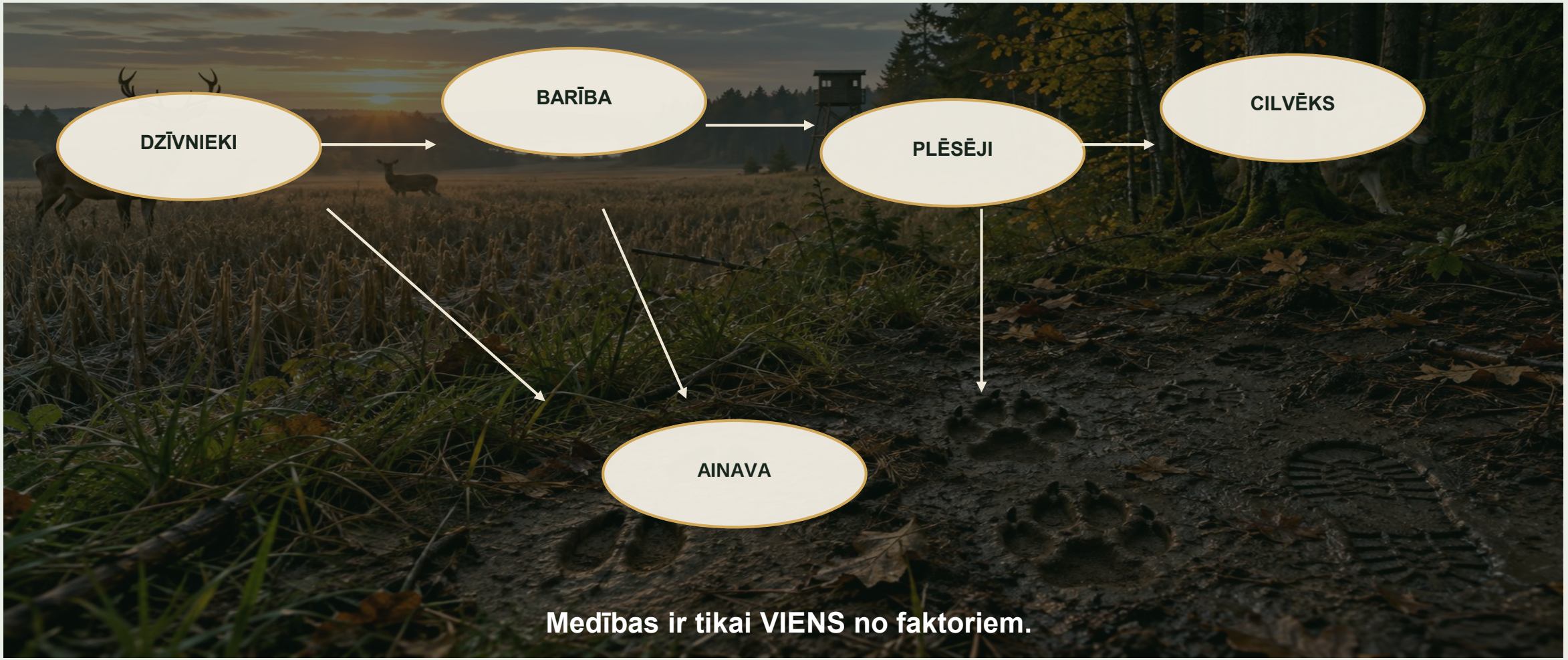
16–17 gadi?

Latvijas regulējums paredz, ka arī 16–17 gadus vecam mednieka apliecības turētājam iespējama dalība medībās, taču ar papildu nosacījumiem un pieaugušā atbildību.

Avoti: VMD "Eksaminācija, apliecības" (atjaunots 10.09.2026); MK noteikumi Nr. 567; Ieroču aprites likuma 14. pants.

Kāpēc dzīvnieku skaitu vispār regulē?

Savvaļas populācija nav izolēta — tā dzīvo ekosistēmā, ko cilvēks jau sen ir pārveidojis.

Jēdziens "medību resursu ilgtspējīga apsaimniekošana" definēts Medību likumā.

Kas notiktu, ja Latvijā NEVIENS nemedītu?

Iedomājamies: no rītdienas medības tiek pilnībā pārtrauktas.

1 GADS

nelielas izmaiņas — lielākā daļa populāciju nereaģē “vienā naktī”

5 GADI

dažām sugām un reģioniem pieaugums, citām — slimību vai barības ierobežojumi

10 GADI

vairāki atšķirīgi scenāriji; nozīme plēsējiem, ainavai, klimata un zemes izmantošanas izmaiņām

Populācijas · plēsēji · slimības · barība · ainava · satiksme

Medību ētika

Likums nosaka robežas. Ētika sākas tajā brīdī, kad jāpieņem izvēle.

Ja kaut ko DRĪKST darīt pēc likuma — vai tas automātiski nozīmē, ka tā darīt ir PAREIZI?

LIKUMĪGI

- termiņi
- atļaujas un reģistrācija
- medību norises noteikumi
- drošības prasības

ĒTISKI

- cieņa pret dzīvnieku
- spēja atteikties no šāviena
- medījuma izmantošana
- cieņa pret citiem cilvēkiem
- reputācija sabiedrībā

Mednieka reputāciju bieži nosaka nevis tas, ko viņš drīkstēja izdarīt, bet tas, ko viņš izvēlējās NEdarīt.

Mīti, stereotipi un realitāte par medībām

Daudzi apgalvojumi nav vienkārši melni vai balti.

“Medniekiem vienkārši patīk nogalināt.”

Pārāk vienkāršs skaidrojums. Motivācija cilvēkiem atšķiras; vērtēt vajag pēc rīcības, ētikas un rezultāta.

“Ja nebūtu mednieku, daba pati visu noregulētu.”

Daļēji. Dabas procesi regulē populācijas, bet Latvija ir cilvēka stipri pārveidota ainava ar ceļiem, laukiem un pilsētām.

“Medības mūsdienās vairs nav vajadzīgas.”

Atkarīgs no sugas, vietas un apsaimniekošanas mērķa. Medības ir viens instruments, ne vienīgais.

“Mednieki grib pēc iespējas vairāk dzīvnieku.”

Ne vienmēr. Pārāk liels blīvums var nozīmēt slimības, bojājumus un sliktu populācijas struktūru.

“Mednieks un dabas aizstāvis nevar būt viens cilvēks.”

Var būt, bet tas nav automātiski. Dabas aizsardzība jāpierāda ar darbību un datiem, nevis pašapzīmējumu.

“Medības ir tikai bagātu cilvēku hobijs.”

Ir dārgas un lētas iesaistes formas; kolektīvi un vietējās tradīcijas Latvijā ir sociāli daudzveidīgas.

Labāks jautājums par “mīts vai patiesība?” bieži ir — KĀDOS APSTĀKĻOS tas ir patiess?

Medniecība nav tikai medības

Kultūra, kopiena, darbs dabā un medījuma izmantošana.

KOLEKTĪVS · PIEREDZES NODOŠANA · DABAS NOVĒROŠANA

MEDĪJUMA IZMANTOŠANA · HIGIĒNA · CIEŅA PRET RESURSU

Tradīcija ir vērtība tikai tad, ja tā spēj mainīties līdzi zināšanām un sabiedrībai.

Medniecība pēc 10–20 gadiem

Vai 2040. gadā mednieks izskatīsies tāpat kā šodien?

▦

DATI

vairāk digitālas uzskaites, foto un telpisko datu

◉

TEHNOLOĢIJAS

kameras, GIS, sensori, automatizēta analīze

≈

KLIMATS

sugu izplatības, slimību un sezonu izmaiņas

◎

SABIEDRĪBA

lielāka prasība pēc pamatojuma un caurskatāmības

?

JAUNĀ PAAUDZE

mazāk “tā vienmēr darījām”, vairāk “kāpēc?”

Nākotnes medniekam būs jāprot ne tikai lasīt pēdas mežā — bet arī datus ekrānā.

Tendences: VMD digitālā uzskaite un “Mednis”; populāciju monitorings; klimata un sabiedrības prasību pieaugums.

Ko es gribētu, lai jūs no šīs stundas paņemat līdzi?

DABA **ATBILDĪBA** **IZVĒLE**

Jums nav jākļūst par medniekiem. Bet ir vērts saprast, kas patiesībā notiek Latvijas mežos, pirms izveidot savu viedokli par medībām.

Jautājumi. Iebildumi. Pieredze.

Juris Buškevics · Latvijas Mednieku savienība